

KÚRIA

Bfv.III.53/2012/6.szám

A Kúria Budapesten, a 2012. év június hó 12. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A folytatólagosan elkövetett lopás büntette miatt D.S. ellen folyamatban volt büntetőügyben a Csongrád Megyei Főügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Szegedi Városi Bíróság 19.B.3379/2010/4. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

D.S. terheltet a Szegedi Városi Bíróság a 2011.szeptember 7-én kelt, és ugyanakkor jogerőre emelkedett 19.B.3379/2010/4. számú ítéletével folytatólagosan elkövetett lopás büntette [Btk. 316. § (1) bekezdés, (5) bekezdés b) pontja] miatt 270 óra fizikai munkakörben letöltendő közérdekű munkára ítélte.

A közérdekű munkát hetenként legalább egy napon - heti pihenőnapon vagy szabadidőben - kell elvégezni napi 6 órában.

A bíróság rendelkezett a közérdekű munka, illetve annak esetlegesen hátralévő részének átváltoztatásáról arra az esetre, ha a terhelt a munkavégzésnek önként nem tesz eleget. Ezek szerint egy napi szabadságvesztés egy napi közérdekű munkának felel meg.

A bíróság által megállapított tényállás a következő.

D.S. 31 éves terheltet a Szegedi Városi Bíróság a 2009. január 22-én jogerős 18.B.2908/2008/3. számú ítéletével folytatólagosan elkövetett lopás büntette miatt 6 hónapi - 2 évi próbaidőre felfüggesztett - börtönbüntetésre ítélte.

A terhelt 2009 tavasza és 2010. szeptember 11. napja között az Sz.F. Építőipari és Kereskedelmi Kft. telephelyén dolgozott és életvitelszerűen ott is lakott.

2009 tavaszán pontosan már meg nem határozható időben a Kft. telephelyéről 10 x 10-es szálfát tulajdonított el. Cselekményével 26.000 forint kárt okozott, amely a büntető eljárás során megtérült.

2010 márciusában ugyancsak a telephelyről eltulajdonított 1 köbméter borovi fenyő kerítésfát, és azt ismeretlen személynek értékesítette. Az okozott kár 75.000 forint volt, amelyet a terhelt a sértettnek megtérített.

2010. szeptember 11-én a telephelyről megkísérelt eltulajdonítani 23 darab 12 x 12-es 6 méteres fagerendát, 4 darab 8 mm-es OSB táblát és 3 darab 18 mm-es vastag MFB táblát. összesen 196.000 forint értékben, de tetten érték.

A terhelt terhére a Csongrád Megyei Főügyészség 2011. december hó 19. napján, a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjára hivatkozással nyújtott be felülvizsgálati indítványt.

A Főügyészség álláspontja szerint a terhelt terhére megállapított lopási cselekmény büntetési tétele 1 évtől 5 évig terjedő szabadságvesztés, és a 2010. május 1. napjától hatályos Btk. 87. § (2) bekezdés d) pontja csak rövidebb tartamú szabadságvesztés kiszabására ad lehetőséget, ehhez képest a terhelttel szemben kiszabott közérdekű munka törvénysértő, amely kizárólag felülvizsgálati eljárás keretében orvosolható.

Ennek megfelelően szabadságvesztés és közügyektől eltiltás kiszabására, és a korábbi felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtásának elrendelésére tett indítványt.

A Legfőbb Ügyészség a BF.3851/2011. számú átiratában az ügyész felülvizsgálati indítványát változatlan tartalommal és indítvánnyal fenntartotta.

A Kúria a felülvizsgálati indítvány elbírálása végett a Be. 420. §

(1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott.

A nyilvános ülésen a Legfőbb Ügyészség képviselője az átiratban írt jogi álláspontját fenntartva, az ítélet megváltoztatását, és a vádlottal szemben szabadságvesztés kiszabását, és a korábbi próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtásának elrendelését, esetlegesen az ítélet hatályon kívül helyezését és a bíróság új eljárás lefolytatására utasítását indítványozta.

A terhelt védője elsődlegesen a megtámadott határozat hatályában fenntartására, másodsorban szabadságvesztés kiszabása esetén a jelentős számú és súlyú enyhítő körülmények messzemenő figyelembe vételét indítványozta.

A nyilvános ülésen a terhelt csatlakozott a védője által elmondottakhoz, kérve a határozat hatályában fenntartását.

A felülvizsgálati indítvány az alábbiak szerint nem alapos.

A Be. 416. §-a (1) bekezdésének b) pontja alapján felülvizsgálatnak akkor van helye, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak, illetőleg a büntetés végrehajtását a Btk. 91. § (1) bekezdésében foglalt kizárók ellenére függesztették fel.

Következésképpen egyrészt az esetlegesen hibás minősítés nem önmagában, hanem csak akkor képezi felülvizsgálat alapját, a helyes minősítéshez képest a kiszabott büntetés (alkalmazott intézkedés), illetőleg a büntetés végrehajtásának felfüggesztése törvénysértő.

Másfelől viszont helyes minősítés esetén is felülvizsgálatnak van helye, ha a kiszabott büntetés (alkalmazott intézkedés), illetőleg a büntetés végrehajtásának felfüggesztése önmagában a büntető anyagi jog (más) szabályát sérti.

Jelen ügyben azonban nem arról van szó, hogy a kiszabott büntetés önmagában anyagi jogszabálysértő, hanem arról, hogy a felrótt bűncselekmény jogi minősítése téves, viszont a helyes minősítéshez képest a kiszabott büntetés törvényes.

Az irányadó tényállás szerint a terhelt egy faárut forgalmazó telephelyen dolgozott, ahonnan 2009 tavaszán 26.000 forint értékű faárut, 2010 márciusában 75.000 forint értékű faárut eltulajdonított és értékesített. Majd 2010. szeptember 11-én megkísérelt eltulajdonítani összesen 196.000 forint értékű, különböző fajtajú faárut, hogy azt értékesítse, a faárut felrakodta egy gépkocsira, azonban tetten érték.

A bíróság a terhelt három lopási cselekményét az üzletszerűség megállapítása mellett a Btk. 316. § (1) bekezdésébe ütköző és az (5) bekezdés b) pontja szerint minősítette.

A Be. 259. § (1) bekezdésének alkalmazásával írásba foglalt rövidített - részletes jogi okfejtést nem tartalmazó - ítéletből azonban a minősítés, elsősorban az üzletszerűség megállapításának jogi indokai értelemszerűen nem derülnek ki. Mindez azonban a felülvizsgálat során az irányadó és senki által nem vitatott tényállás alapján a büntető anyagi jogszabályok helyes alkalmazásának, illetve a cselekmény minősítése törvényességének vizsgálatának nem képezi akadályát.

A Kúria a felülvizsgálat során az alábbiakból indult ki.

Az 1978. évi IV. törvény (Btk.) 137. §-ának 9. pontja szerint: üzletszerűen követi el a bűncselekményt, aki ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik. E törvényi megfogalmazásból adódóan az üzletszerűségnek két együttes feltétele van: a tárgyi oldalon az ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények megvalósítása, az alanyi oldalon pedig ennek révén a rendszeres haszonszerzésre törekvés.

Az üzletszerűség keretében a törvényalkotó azt a társadalmat fenyegető többlet-veszélyt értékeli, amely a bűnöző életmódra történt berendezkedésből fakad. A bűnözés, mint életforma, illetve az ehhez kapcsolódó életvitel ugyanis feltétlenül nagyobb veszélyt jelent a társadalomra.

A „bűncselekmények elkövetése révén törekszik”, mint feltétel azt fejezi ki, hogy általában több bűncselekmény megvalósítása szolgálhat alapul az üzletszerűség megállapítására.

Az üzletszerűség másik - alanyi - feltétele a rendszeres haszonszerzésre törekvés, amely akkor állapítható meg, ha a bűncselekmények elkövetéséből származó haszonnak az elkövető bűnöző életmódjának a kialakításában jelentősége van, a bűncselekményekből szerzett haszon ilyen életvitelt biztosító jellege bizonyított.

Ebből következően az üzletszerűség az esetek legnagyobb részében jellemzően a bűncselekmények sorozatos vagy sorozatjellegű elkövetése révén valósul meg, következésképpen nincs alap az üzletszerűség megállapítására, ha az elkövető nem rendszeres haszonszerzésre törekedve, alkalmasszerűen valósít meg kisebb számú vagyon elleni bűncselekményt.

Az üzletszerűség a bűnözés - mint életforma - ellen kíván fokozott büntetőjogi védelmet nyújtani, de ez nem jelenti azt, hogy a bűncselekmények elkövetésének az elkövető egyetlen vagy legalább fő jövedelemforrása legyen; megállapítható az üzletszerűség, ha ezáltal rendszeres mellékkeresetet - a

tartósság célzatával folytatva - kíván elérni jövedelemszerzés vagy a jövedelem gyarapítása érdekében (BJD 1547.). Ugyanakkor az egyes bűncselekmények között eltel egy év illetve félév már önmagában is olyan időtartam, amelyből nem lehet egyértelműen a rendszeres jövedelemszerzés szándékára következtetni, és különösen nem a bűnözői életforma fenntartására, az életvitelszerű részleges vagy kizárólagos megélhetést biztosító bűnözésre.

Következetes és egységes az ítélkezési gyakorlat abban, hogy az üzletszerűség alanyi feltételének a megítélésénél rendszerint a tényekből levont jogi következtetések alapján tesz megállapításokat, másfelől viszont az üzletszerűség körébe csak az olyan bűncselekmények tartoznak, amelyeket a terhelt rendszeres haszonszerzés végett követett el (BH 1982/228., 1983/187.).

Önmagában a több vagyon elleni bűncselekmény elkövetése még nem alapozza meg az üzletszerűséget, ha a rendszeres haszonszerzésre törekvés nem állapítható meg (BH 2010/9/238.).

Jelen ügyben a felülvizsgálat során is irányadó tényállás szerint a terhelt bár folyamatosan a sértett telephelyén dolgozott, sőt életvitelszerűen ott lakott, ott is tartózkodott, mindössze három esetben követett el lopási cselekményt.

Az első lopási cselekményre 2009 tavaszán, pontosan már meg nem határozható időben került sor, a másodikra 2010 márciusában, vagyis a két bűncselekmény között minimálisan egy évi időtartam telt el, majd a harmadik cselekmény 2010. szeptember 11-én történt, vagyis a második bűncselekmény után 6 hónappal. Ezen körülményből viszont nem vonható következtetés sem a rendszeres haszonszerzésre törekvésre, sem a bűnözői életvitelre berendezkedésre.

A rendszeres elkövetés és az ismételt haszonra törekvés a ma már egységesen elfogadott jogértelmezés szerint az üzletszerűség minősítő körülményeként (vagy egyes bűncselekmények törvényi tényállási elemeként) akkor állapítható meg, ha az elkövetőnek a bűncselekménnyel biztosított haszna bűnöző életmódja kialakításában jelentőséggel bír, abban a bűncselekményekből rendszeresen szerzett haszon ilyen életvitelt biztosító jellege tényként állapítható meg.

Az üzletszerűség megállapítása szempontjából a tárgyi oldalon jelentkező körülményeken felül jelentősége van az elkövető személyiségének is. A rendszeres haszonszerzésre irányuló bűnözésre - mint életformára - számos együttható tényezőből kell következtetést levonni. A haszon nagyságán, a megvalósított elkövetési cselekményeken kívül az elkövetés időtartama, gyakorisága, az elkövető vagyoni helyzete, életvitele, családi és személyi körülményei is vizsgálandók (BH 1983. 350. II. pont).

A kifejtett indokoknak megfelelően a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével minősítette a terhelt három, alkalmi jellegű lopási cselekményét üzletszerűen elkövetettnek.

Az alapügyben eljáró bíróság a terhelt vagyon elleni bűncselekményeit az ügyészi váddal egyezően folytatólagosan elkövetett lopás büntetettének értékelte.

A Btk. 12. § (2) bekezdése szerint folytatólagosan elkövetett bűncselekmény az, ha az elkövető

ugyanolyan bűncselekményt, egységes elhatározással, azonos sértett sérelmére, rövid időközönként többször követ el.

Az irányadó tényállás szerint a terhelt első és második cselekménye között hozzávetőlegesen és minimálisan legalább egy év, míg a második és a harmadik bűncselekmény között hat hónap telt el. Ezen időközökből viszont sem az egységes akaratelhatározásra nem lehet következtetést vonni, sem a rövid időközönkénti elkövetés nem állapítható meg.

Az egységes elhatározás nem azonos a minden részcselekményre kiterjedő előre elhatározással, de minden egyes részcselekménynek ugyanazon az elhatározáson kell alapulnia, mint amelyen a korábbi részcselekménynek is, bár a motiváció hasonlósága egymagában még nem elég a folytatólágosság megállapításához. Az egységes elhatározás hiányára tekintettel nem állapítható meg a folytatólágosság az alkalmoszerűen elkövetett egyes cselekmények között.

Az egységes akaratelhatározás és a részcselekmények között eltelt idő szoros összefüggése mutatható ki annak ellenére, hogy nem lehet pontosan meghatározni, milyen tartamú időköz tekinthető még két cselekmény között "rövidnek". A bírói gyakorlat szerint egy-két hónap, de akár több hónapos időköz sem zárja ki a folytatólágosság megállapítását, de minél hosszabb a két részcselekmény között eltelt idő, annál valószínűbb, hogy az elkövető nem egységes elhatározással valósította meg azokat, tehát a folytatólágosságnak ez a feltétele is hiányzik.

Jelen ügyben egyértelműen megállapítható hogy a két lopási cselekmény között eltelt egy éves időtartam a közfelfogás szerint sem tekinthető rövidnek, és egyértelműen kizárható, hogy a terhelt egy évvel korábban már elhatározta volna az ugyanazon sértett sérelmére elkövetett második lopás cselekményt.

Mindezek alapján a Kúria álláspontja szerint a konkrét esetben a folytatólágosság ezen két ismérve, az egységes akaratelhatározás, és a rövid időközönkénti elkövetés nem állapítható meg, ezért a terhelt cselekményei valóságos anyagi halmazatot képeznek.

Mindemellett az irányadó tényállás alapján arra vonható következtetés, hogy a 201. szeptember 11-i harmadik cselekmény nem befejezett, hanem kísérlet.

Ehhez képest, valamint az üzletszerűség és a folytatólágosság hiányában, figyelemmel az elkövetési értékre, a terhelt lopási cselekményeinek helyes minősítése 3 rendbeli a Btk. 316. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés első fordulata szerinti lopás vétsége, amelyből egy eset kísérlet és amelynek büntetési tétele 2 évig terjedő szabadságvesztés. Következésképpen a Btk. 87. § (2) bekezdés e) pontja alkalmazásával a közérdekű munka kiszabásának nem volt törvényes akadálya.

Ilyen körülmények között viszont a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozat megváltoztatására ez okból sem indok, sem szükség nincs.

Ekként a Kúria miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatot a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A fellebbezés és a felülvizsgálat kizártságára, valamint az indítvány megismétlésének tilalmára vonatkozó figyelmeztetés a Be. 3. §-ának (4) bekezdésén, illetve a 416. §-a (4) bekezdésének b) pontján, továbbá a 418. §-a (3) bekezdésén és 421. §-ának (2)-(3) bekezdésén alapszik.

Budapest, 2012. június 12.

*Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Zoltán s.k. előadó
bíró, Dr. Kónya István s.k. bíró*

A kiadmány hiteléül:

*bírósági tisztviselő
N-né TH*